การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

Waste Management Recycling With Public Participation In The Area Of Mueang Phuket District, Phuket Province

สลิลทิพย์ กิตติธรกุล*, * กมลพร กัลยาณมิตร**
สถิตย์ นิยมญาติ***, ชูชีพ เบียดนอก****
Salinthip Kittitornkul*, Kamolporn Kalyanamitra**
Satit Niyomyaht***, Chucheep Biadnok****
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Bangkokthonburi University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การบริหารจัดการขยะรีไซเคิล 2) ประเมินปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะรีไซเคิล และ (3) เสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ตีความ นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีผลมาจากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของจังหวัดภูเก็ต ก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ จึงเกิดการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลอย่างเป็นระบบในพื้นที่ โดยการให้ความรู้ในหลักการ 3Rs การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การสร้างสิ่งจูงใจในรูปแบบของตัวเงินและมิใช่ตัวเงินเพื่อให้ประชาชนร่วมกันคัดแยกขยะจากครัวเรือน จากนั้นยกระดับสู่การสร้างเครือข่ายชุมชนในการบริหารจัดการขยะรีไซเคิล 2) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ยังขาดวินัยและขาดจิตสำนึกในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ถังขยะในชุมชนยังไม่เพียงพอจนก่อให้เกิดแหล่งเพาะเชื้อโรคที่มีผลกระทบทั้งสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ต้องทำให้ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ เกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ความร่วมมือต่อการจัดการขยะมูลในที่อยู่อาศัยของตนเองให้เหลือน้อยที่สุดหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะแทนที่จะรอรับแต่การพึ่งพาการจัดขยะมูลฝอยจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว จึงจะทำให้การจัดการปัญหาขยะในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เป็นไปอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ขยะรีไซเคิล, การมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the waste management recycling with public participation in the area of Mueang Phuket District, Phuket Province, (2) to study the problem and obstacle of the waste management recycling with public participation in the area of Mueang Phuket District, Phuket Province, and, (3) to study the recommendations of the waste management recycling with public participation in the area of Mueang Phuket District, Phuket Province.The research was qualitative. Key informants in this study were local administrative organization administrators, local government organization personnel and the public general, living in Mueang Phuket District Are, Phuket Province, totaling 22 key informants by a purposive selection. The research tool was a structured interview. The data analysis used in a descriptive summary.

The results of the research found that (1) the waste management recycling with public participation in the area of Mueang Phuket District, Phuket Province was a result of the rapid growth of Phuket province causing a problem of overflowing garbage in the city. It affected the image of the province as an international tourist destination. Therefore, public participation in the systematic management of recycled waste in Phuket province had been created by providing knowledge on the 3Rs principles, public relations campaigns to make people aware of the importance of garbage problems in the area. By creating incentives in the form of monetary and non-monetary meant to encourage people to jointly separate household waste. Then raised the level to creating a community network for managing recycled waste, (2) the problem and obstacle of the waste management recycling with public participation in the area of Mueang Phuket District, Phuket Province found that people and entrepreneurs in the area still lack discipline and lacked awareness in separating waste before throwing it away, lacked of budget for management. The number of trash cans in the community were still insufficient to the point of creating a breeding ground for germs that had an impact on both the health of the people and the environment in the community, and (3) the recommendations of the waste management recycling with public participation in the area of Mueang Phuket District, Phuket Province found that people in various communities must be made aware of changing their behavior to cooperate in managing waste in their own residences to a minimum or creating added value to waste, instead of waiting to accept only relying on solid waste management from the government alone. Therefore, it would make managing the waste problem in Mueang Phuket District. Phuket Province was sustainable.

Keywords: Waste Management, Recycling, Public Participation

บทนำ

ในปัจจุบัน “ขยะ” ที่ทุกคนมองว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ กำลังจะกลายเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก ที่ทุกประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่ต้องประสบกับปัญหาดังกล่าว ด้วยความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่จะยิ่งทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (สำนักงบประมาณของรัฐสภา, 2560) โดยปัญหาเหล่านี้ เป็นปัญหาที่สะสมมานานและมีสาเหตุจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นทำให้ประชาชนมีการจับจ่ายใช้สอยสินค้ามาใช้มากขึ้น ทำให้เป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหา ไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลจำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสม (ภัศรา พ่วงประเสริฐ, 2563) แม้ภาครัฐพยายามรณรงค์เพื่อให้ประชาชนสนใจถึงปัญหาขยะแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถาวร เพราะปริมาณขยะส่วนหนึ่งก็มาจากประชาชนที่เป็นหนึ่งในแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนไม่ได้ทราบถึงวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง และภาครัฐที่พยายามรณรงค์แต่ในวงกว้างไม่ได้เข้าไปลงพื้นที่ในเชิงลึกกับประชาชน (ธราธร มีชัย, 2564)

ปัจจุบันวิธีที่ยั่งยืนในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข พัฒนางาน (วชิรวัชร งามละม่อม, 2557) แต่ทั้งนี้หากพิจารณาการจัดการขยะมูลฝอยต้นทางหรือจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยแล้ว พบว่าประชาชนยังมีการจัดการขยะ มูลฝอยไม่ถูกวิธี ไม่นิยมคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทิ้งใส่ถุงพลาสติกหรือไม่ได้ใส่ถุงพลาสติกมัดปากถุงลงในถังขยะรวมกัน เป็นต้น รวมถึงขาดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร และประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม, 2562) “ขยะ” หรือ “ขยะมูลฝอย” หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมทั้ง เถ้า ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากอาคารบ้านเรือนหรือ สถานที่อื่น ๆ และไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ทำให้สิ่งเหล่านั้นหมด คุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (ไพบูลย์ แจ่มพงษ์, 2555) ขยะบ้างประเภทก็สร้างปัญหาให้มนุษย์และโลกในระยะยาวเพราะไม่สามารถย่อยสลายลงได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วแต่ต้องใช้เวลานานนับร้อยนับพันปีเพื่อการย่อยสลาย เช่น พวกพลาสติกต่าง ๆ จนกระทั่งแนวคิดเกี่ยวกับการรีไซเคิล (Recycle) และหรือรียูส (Reuse) ได้เกิดขึ้น ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นทางออกในการลดขยะ หรือสิ่งเหลือใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะไม่ลดไปถึงขั้นที่ทำให้การกำจัดขยะเป็นไปได้อย่างมีเด็ดขาดแต่แนวคิดนี้ก็ช่วยส่งเสริมให้เกิดขยะใหม่ลดจำนวนลงได้มากทีเดียว (วิรุฬหกกลับ, 2553) การรีไซเคิลทำได้หลายวิธี ตั้งแต่ ส่งเสริมให้ท้องถิ่น มีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอย คัดแยกขยะกลับมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดตั้งกลุ่มซาเล้งชุมชน ในรูปแบบของการเป็นลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างศูนย์รีไซเคิลในชุมชน จัดกิจกรรมผ้าป่า ตลาดนัดและธนาคารขยะรีไซเคิล ไปจนถึง การผลิตปุ๋ยชีวภาพ ผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งและผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะอินทรีย์ (สำนักข่าว Voice TV, 2557) ธนาคารโลกเผยผลการศึกษา ‘โอกาสทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ได้ฉกฉวย’ เพื่อส่งเสริมการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่และการจัดการขยะพลาสติกในทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยศึกษาข้อมูลจากประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย จากการศึกษา

พบว่า มีพลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้น้อยกว่า 25% ในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยที่นำกลับมาเป็นวัตถุดิบที่สร้างมูลค่าได้อีกครั้ง โดยพลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้อีก 75% กลายเป็นขยะที่สูญเปล่า ทำให้ทั้งสามประเทศสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจไปมากถึง 6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี เพราะไม่มีการนำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวกลับมาใช้ใหม่ (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2564)

จังหวัดภูเก็ตถือว่าเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ในทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย และถือเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ สามารถเดินทางโดยรถยนต์เพียงเส้นทางเดียวคือผ่านทางจังหวัดพังงา โดยข้ามสะพานสารสินและสะพานคู่ขนาน คือ สะพานท้าวเทพกระษัตรีและสะพานท้าวศรีสุนทร โดยภูเก็ตได้ ชื่อว่าเป็น “ไข่มุกแห่งอันดามัน” กล่าวคือ เป็นจังหวัดที่มีความสวยงาม หาดทรายขาวสะอาดตัดกับน้ำทะเลอย่างชัดเจน และขณะเดียวกันภูเก็ตถือได้ว่าเป็นเมือง ที่มีวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่น (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2560) ในความมีเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ภูเก็ตจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศจำนวนมหาศาล โดยรายได้หลักมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ชยาพร เดชสโร, 2564) เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของขยะในเกาะภูเก็ตในรอบ 9 ปีที่ผ่านมา อัตราการเกิดขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยมีค่าสูงถึงร้อย ละ 7.3 ต่อปี อัตราดังกล่าวถือว่าสูงมากเมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ เนื่องจากผู้ก่อให้เกิดขยะประกอบด้วยประชากรหลายส่วน ได้แก่ประชากรตามทะเบียนราษฎร์ ประชากรแฝง และนักท่องเที่ยว และเป็นการยากที่จะประเมินประชากรแฝงและนักท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำ (มณฑลี ศาสนนันทน์, 2557)

ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ ปี พ.ศ. 2565 ของกรมควบคุมมลพิษ ในส่วนของภูเก็ต ปรากฏปริมาณขยะมูลฝอยจังหวัดภูเก็ต ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2565) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกตามจังหวัดปี 2565

จังหวัด	ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ (ตัน/วัน)	ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง (ตัน/วัน)	ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง (ตัน/วัน)	ขยะมูลฝอยตกค้าง (ตัน)
ภูเก็ต	742.00	74.00	668.00	0.00	0.00

หมายเหตุ: แสดงข้อมูลเฉพาะของจังหวัดภูเก็ต

จากการเจริญเติบโตทางอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นเมืองในหลายท้องที่ในเกาะภูเก็ต ซึ่งเกิดปัญหาด้านทัศนียภาพ และอาจก่อให้เกิดแหล่งเพาะเชื้อโรคที่มีผลกระทบทั้งสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นกำลังเป็นความท้าทายต่อประชาชนและผู้บริหารโดยเฉพาะเมืองที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มักจะพบว่าปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาหลักที่ต้องแก้ไข ทั้งในด้านการเก็บขน การกักเก็บและการกำจัด โดยเฉพาะด้านการกำจัดมักถูกคัดค้านและต่อต้านจากประชาชน เนื่องจากความไม่ต้องการให้มีโรงงานหรือหลุมฝังกลบขยะอยู่ใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง ดังที่เป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา นอกจากนี้การฝังกลบหรือเผาทำลายเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่คุ้มค่า ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมในทางลบที่อาจก่อให้เกิดปัญหาภาวะโลกร้อน ซึ่งทั่วโลกต่างให้ความสำคัญอยู่ในขณะนี้ ที่ผ่านมาเกาะภูเก็ตต้องใช้

งบประมาณในการจัดการขยะปีละหลายร้อยล้านบาท แต่ในความเป็นจริงแล้ว การจัดการขยะนั้นสามารถนำมารีไซเคิลได้ทั้งหมด (อนุศรา สาวังชัย, 2556) สอดคล้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของจังหวัดในเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดภูเก็ต 20 ปี (พ.ศ. 2566 – 2585) พบว่า จุดอ่อน (Weakness) ขาดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ ประชาชนและผู้ประกอบการบางส่วน ยังมีการละเมิดกฎหมายขาดวินัยและขาดจิตสำนึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่มีวินัยในการใช้รถใช้ถนน ก่อให้เกิดปัญหาจราจร การทิ้งขยะ และปล่อยน้ำเสียลง ในแหล่งน้ำสาธารณะ การบุกรุกที่สาธารณะโดยเฉพาะพื้นที่ป่า การขาดจิตสำนึกในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งอาจจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะอย่าง เป็นระบบขาดพื้นที่ดำเนินการก่อสร้างสถานที่การกำจัดขยะ การบริหารจัดการขยะในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2566)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังต้องการความร่วมมือจากภาคประชาชน ดังนั้นประชาชนในชุมชนจึงควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการจัดขยะมูลฝอยชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าแ ละเกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อประเมินปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต จำนวน 7 แห่ง เพื่อให้ครบทุกหน่วยงานในอำเภอเมืองภูเก็ต ประกอบด้วย เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลตำบลกะรน เทศบาลตำบลรัษฎา เทศบาลตำบลราไวย์ เทศบาลตำบลวิชิต เทศบาลตำบลฉลอง องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว แล้วนำมาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่งนี้แห่งละ 1 คน ได้จำนวน 7 คน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต จำนวน 8 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ผลการวิจัย

จากศึกษาเรื่องนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

1.1 การให้ความรู้ในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ 3Rs เพื่อให้เกิดการคัดแยกอย่างถูกวิธีโดยมีการสอดแทรกความรู้ในการประชาคมหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ตามหมู่บ้านหรือชุมชน การนำประชาชนไปศึกษาดูงานตามชุมชนต้นแบบเพื่อให้เห็นแนวทางการคัดแยกและจัดการขยะที่สามารถนำไปสร้างคุณค่าได้

1.2 การสร้างแรงจูงใจ พบว่า มีการสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนในครัวเรือนต่าง ๆ โดยทำให้ประชาชนมีจุดร่วมในอุดมการณ์ในการแก้ไขปัญหาขยะในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งการสร้างสิ่งจูงใจในรูปแบบของตัวเงิน รางวัล สวัสดิการ สิทธิประโยชน์ และความภาคภูมิใจ

1.3 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ พบว่า มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีพฤติกรรมคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลด และคัดแยกปริมาณขยะมูลฝอย การเชิญชวนให้มีความส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ

1.4 การกระตุ้นจิตสำนึก พบว่า มีการสร้างความตระหนักแก่ชุมชนและประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ขยะของจังหวัดภูเก็ต เพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการสร้างขยะในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชน นอกจากนี้ยังได้มีการทำกิจกรรมในลักษณะเปลี่ยนขยะเป็นบุญเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางมากขึ้น

1.5 การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะส่งเสริมองค์ความรู้ที่จำเป็น การจัดให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลไปเป็นพี่เลี้ยงให้กับเครือข่ายชุมชน มีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้จัดสรรงบประมาณให้เครือข่ายชุมชนในพื้นที่เพื่อเป็นเงินอุดหนุนในการขับเคลื่อนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

1.6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะรีไซเคิล เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อร่วมกันหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะเปิดโอกาสหรือสร้างกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคัดแยกขยะตามชุมชน และให้ตัวแทนของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขณะที่บางส่วนยังคัดแยกขยะไม่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถนำขยะกลับมาใช้ใหม่ได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดงบประมาณในการจัดการขยะจนส่งผลให้การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ตไม่มีประสิทธิภาพ ถังขยะในชุมชนยังไม่เพียงพอทำให้ไม่รองรับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนได้ และองค์ความรู้ในการแปรรูปขยะมูลฝอยยังจำกัดอยู่วงแคบ

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ควรวางระบบการจัดการขยะรีไซเคิลอย่างเป็นระบบ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน มีการจัดสรรงบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ และบุคลากรด้านการจัดการขยะให้เพียงพอ นอกจากนี้ควรมุ่งเน้นการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งควรปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนมีวินัยในการคัดแยกขยะมากขึ้น และสร้างแรงจูงใจในการนำขยะกลับมาใช้ได้ใหม่หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต แยกได้ดังนี้

1.1 การให้ความรู้ในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ 3Rs เพื่อให้เกิดการคัดแยกอย่างถูกวิธี โดยมีการสอดแทรกความรู้ในการประชาคมหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ตามหมู่บ้านหรือชุมชน การนำประชาชนไปศึกษาดูงานตามชุมชนต้นแบบเพื่อให้เห็นแนวทางการคัดแยกและจัดการขยะที่สามารถนำไปสร้างคุณค่าได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี (2553) กล่าวถึง การคัดแยกขยะว่า เป็นกระบวนการแยกขยะหรือสิ่งที่ไม่ใช้แล้วออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามองค์ประกอบ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ/อโลหะ และกล่องเครื่องดื่ม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวัลย์ พวงบุบผา และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการขยายผลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างทักษะการบริหารจัดการขยะ เน้นกระบวนการสร้างความรู้ความตระหนัก โดยผ่านกิจกรรมการอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน รวมทั้งการประชุมประจำเดือน การสรุปงานในแต่ละกิจกรรมทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนกับชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ

1.2 การสร้างแรงจูงใจ พบว่า มีการสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนในครัวเรือนต่าง ๆ โดยทำให้ประชาชนมีจุดร่วมในอุดมการณ์ในการแก้ไขปัญหาขยะในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งการสร้างสิ่งจูงใจในรูปแบบของตัวเงิน รางวัล สวัสดิการ สิทธิประโยชน์ และความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ ภัสราภรณ์ ล้อประกานต์สิทธิ์ (2564) กล่าวว่า การแยกขยะสร้างคุณค่าและมูลค่าให้ขยะ เมื่อเราแยกขยะและนำขยะไปขายตามจุดรับซื้อต่าง ๆ เราจะได้ความภาคภูมิใจที่มีตัวชี้วัดเป็นเม็ดเงินนั่นเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี ศิริอาภานนท์ (2561) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการขยะรีไซเคิล:ประสบการณ์ต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย พบว่า แนวทางการจัดการขยะของต่างประเทศนั้น จะเน้นแนวทางการจัดการที่ต้นทาง นั่นคือ การป้องกันการเกิดขยะโดยการลดการใช้หรือการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมให้ความรู้และระบบเสริมแรงจูงใจ

1.3 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ พบว่า มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีพฤติกรรมคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลด และคัดแยกปริมาณขยะมูลฝอย การเชิญชวนให้

มีความส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ สอดคล้องกับแนวคิดของ นุชประภา โมกข์ศาสตร์ (2565) กล่าวว่า ส่งเสริมการสื่อสารด้านการจัดการขยะ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้ประชาชน เช่น การคัดแยกขยะบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือใช้ซ้ำได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา ตรีธัญญา (2562) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลงิ้วราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการรณรงค์ หรือจัดโครงการให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยที่มีคุณภาพ และควรส่งเสริมให้ประชาชนมีสวนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่การลด การสร้างขยะ การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล

1.4 การกระตุ้นจิตสำนึก พบว่า มีการสร้างความตระหนักแก่ชุมชนและประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ขยะของจังหวัดภูเก็ต เพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการสร้างขยะในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชน นอกจากนี้ยังได้มีการทำกิจกรรมในลักษณะเปลี่ยนขยะเป็นบุญเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรัญญา รามเกียรติศักดิ์ (2556) สรุปขั้นตอนการคัดแยกขยะได้ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การคัดแยกจาก ขั้นตอนที่ 2 การคัดแยกโดยซาเล้ง ขั้นตอนที่ 3 การคัดแยกโดยพนักงานเก็บขนของท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 4 การคัดแยกในพื้นที่กำจัดขยะ เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีกิจกรรมการคัดแยกขยะก่อนที่จะถูกกำจัดด้วยการฝังกลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤนาท ยืนยง และพิชชานาถ เงินดีเจริญ (2565) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ควรสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน และการจัดหาสถานที่กำจัดขยะที่มีความเหมาะสมห่างไกลจากชุมชน และถูกหลักสุขาภิบาล

1.5 การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะส่งเสริมองค์ความรู้ที่จำเป็น การจัดให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลไปเป็นพี่เลี้ยงให้กับเครือข่ายชุมชน มีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้จัดสรรงบประมาณให้เครือข่ายชุมชนในพื้นที่เพื่อเป็นเงินอุดหนุนในการขับเคลื่อนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Reeder (1963) กล่าวว่า บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาณี ศรีมงคล และพระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์ (2565) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางทางการจัดการขยะชุมชนควรส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะให้มีความเหมาะสมกับข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ การส่งเสริมการจัดการขยะภายในชุมชน การสร้างคู่มือในการคัดแยกขยะ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะในช่องทางต่าง ๆ มีการสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะ และการจัดระเบียบให้เกิดความสะดวกต่อการรวบรวมและการคัดแยกขยะ

1.6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะรีไซเคิล เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อร่วมกันหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะเปิดโอกาสหรือสร้างกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคัดแยกขยะตามชุมชน และ

ให้ตัวแทนของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ United Nations (1981) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า 1) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา 2) การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา และ 3) การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ ปัดสสนธุ์ (2561) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ และควรประชาสัมพันธ์ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะ

2. ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขณะที่บางส่วนยังคัดแยกขยะไม่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถนำขยะกลับมาใช้ใหม่ได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดงบประมาณในการจัดการขยะจนส่งผลให้การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ตไม่มีประสิทธิภาพ ถังขยะในชุมชนยังไม่เพียงพอทำให้ไม่รองรับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนได้ และองค์ความรู้ในการแปรรูปขยะมูลฝอยยังจำกัดอยู่วงแคบ สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมควบคุมมลพิษ (2565) กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย ยังคงทิ้งขยะมูลฝอยรวมกันทุกประเภทในถุงขยะ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสิ้นเปลืองงบประมาณในการเก็บขนขยะมูลฝอยปริมาณมาก เกิดปัญหาต่อระบบคัดแยกและการนำกลับคืนไปใช้ประโยชน์ และการกำจัดเป็นภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายจัดการขยะมูลฝอยจำนวนมากในแต่ละปีจนเกินขีดความสามารถที่จะบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษิต แจ่มศรี (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและข้อจำกัดของการจัดการขยะมูลฝอยมี 7 ปัญหาสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านรูปแบบการจัดการ 2) ความชัดเจนของนโยบายแผนชาติและยุทธศาสตร์ยากต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 3) ด้านทรัพยากรทางการบริหาร 4) ด้านจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) การตอบรับของสังคม 6) ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ และ 7) ทางการเมือง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ควรวางระบบการจัดการขยะรีไซเคิลอย่างเป็นระบบ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน มีการจัดสรรงบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ และบุคลากรด้านการจัดการขยะให้เพียงพอ นอกจากนี้ควรมุ่งเน้นการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งควรปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนมีวินัยในการคัดแยกขยะมากขึ้น และสร้างแรงจูงใจในการนำขยะกลับมาใช้ได้ใหม่หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวัฒน์ ติงหงะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต คือ กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม การคัดแยกขยะ ระบบการเก็บขนขยะ บริหารจัดการกำจัดขยะด้วยวิธีที่เหมาะสม และส่งเสริมให้มีการแปรรูปใหม่ (Recycle) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) และยังสอดคล้องกับแนวคิด

ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 15 (2565) มีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า ควรจัดกิจกรรมสร้างกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นจิตสำนึกการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ครัวเรือนให้ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ควรส่งเสริมความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนให้มากขึ้น โดยนำแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์มาผลักดันหรือกระตุ้นให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ควรจัดสรรงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือ และบุคลากรในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อความต้องการและปริมาณขยะมูลฝอย

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ควรจัดหาถังขยะในชุมชนให้เพียงพอกับทุกครัวเรือนและปริมาณขยะ เพื่อรองรับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชน และทำให้ขยะจากครัวเรือนและชุมชนถูกส่งต่อไปในกระบวนการที่ถูกต้องได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภออื่น ๆ ของจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยในภาพรวมทั้งจังหวัดภูเก็ต

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

3. ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปกับวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะรีไซเคิลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2547). **การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมควบคุมมลพิษ. (2550). **คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน สำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน**. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). **ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ**. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2566, จาก https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php?year=2565

จารุวัฒน์ ติงหงะ. (2561). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, 14(2), 91-120.

ถวัลย์ พวงบุบผา และคณะ. (2560). **การพัฒนารูปแบบการขยายผลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

ทนงศักดิ์ ปัดสสนธุ์. (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธราธร มีชัย. (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยองตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**, 12(2), 279-297.

นุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2565). **การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพสังคมอย่างยั่งยืนหลังวิกฤตโควิด 19 : การเสริมสร้างความเสมอภาคในชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น**. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.

ปริญญา ตรีธัญญา. (2562). การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลงิ้วราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. **วารสารวิชาการแสงอีสาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน**, 16(2), 499-513.

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2555). **การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ภัศรา พ่วงประเสริฐ. (2563). **การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี**. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภัสราภรณ์ ล้อประกานต์สิทธิ์. (2564). **แยกขยะก่อนทิ้ง ดีต่อใจ ดีต่อโลก**. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2566, จาก https://www.seub.or.th/bloging/knowledge/waste-recycle/

ภูษิต แจ่มศรี. (2566). ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย. **วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย** , 15(1), 123-139.

มณฑลี ศาสนนันทน์. (2557). **การบริหารจัดการขยะในระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลนครภูเก็ต**. วิศวกรรมสารธรรมศาสตร์, 2(1), 50-57.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2557). **ทฤษฎีการมีส่วนร่วม**. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566, จาก http://www.trdm.co.th.

วิรุฬหกกลับ. (2553). **รีไซเคิลในชีวิตประจำวัน**. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566, จาก http://www.vcharkarn.com/varticle/38383

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม. (2562). **แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน : เทศบาลนครนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศรัญญา รามเกียรติศักดิ์. (2556). **แนวทางการส่งเสริมให้มีการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. รายงานวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 12 สถาบันพระปกเกล้า.

สุปราณี ศิริอาภานนท์. (2561). แนวทางการบริหารจัดการขยะรีไซเคิล:ประสบการณ์ต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย. **วารรัฏฐาภิรักษ์**, 60(1), 103-114.

สุภาณี ศรีมงคล และพระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย. **วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ**, 2(5), 17-23.

สำนักงบประมาณของรัฐสภา. (2560). **การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี. (2553). **คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิลจังหวัดปทุมธานี**. ปทุมธานี: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี.

สำนักงานจังหวัดภูเก็ต. (2560). **จังหวัดภูเก็ต**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2560, จาก http://www.phuket.go.th/webpk/file_data/intropk/dataPK59.pdf.

สำนักงานจังหวัดภูเก็ต. (2566). **เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดภูเก็ต 20 ปี (พ.ศ. 2566 – 2585)**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566, จาก https://www.phuket.go.th/

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 15. (2565). **โครงการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**. ภูเก็ต: สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 15.

สำนักข่าว Voice TV. (2557). **ครั้งแรกของไทย..เปิดวิจัยอัตรา Recycle**. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566, จาก https://www.voicetv.co.th/read/114199.

อนุศรา สาวังชัย. (2556). **ยุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต**. วารสารสมาคมนักวิจัย, 18(2), 114-127.

Green Network. (2562). **Upcycle และ Recycle วิถีแห่งความยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566, จาก https://www.greennetworkthailand.com/

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1981). **Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies**. New York: Cornell University Press.

Kasperson R. E. & Breitbank. (1974). **Participation, Decentralization and Advocacy Planning. Resource Paper No.25**. Washington D.C: Association of American Geographers.

United Nations. (1981). **Yearbook of International Trade Statistics**. United Nations: UN Press.